

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԽԹ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 13, 1896

ԹԻԻ 24

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երես
Բան Մը Ըրէ	185
«Ինչո՞ւ էս Զեա Գրիստոսի Նուիրած Զեմ»	185
Քրիստոս Ի Սուրբ Գիրք	185
Սինայէ Յորդանան	186
Նոր Կտակարանին Կանոնական Գիրքերը	187
Բանտարկեալներուն Բարեկամը	187
Նշանաւոր Բժիշկ Մը	187
Սոստիկ Աշխատող Քաղաքագէտ Մը	188
Ծխախոտ Գործածելուն Վնասները	188
Թղթակցութիւնք	—
Յիսուս	189
Ժողովրդական Ոճ Սուրբ Գրոց	189
Նուիրատուութիւնք Ի նպաստ Ֆարգինի, Հայտայի, Քիլիսի, Ռեւոլուսիոն Եւ Թըլե Առաքելական Գործոյն	190
Հանգէս Քաղաքական	191
Դրամական	192

ԱԻԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:
Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտիլի, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտիլի: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մեկ քերթի գինն է 30 փարա: Խմբագրութեան, բաժանորդագրութեան եւ քղատարութեան պատկանեալ ամէն գրութիւնք պարտին ուղղուիլ առ Մր. Հ. Ս. Պարնըմ, Ամերիկացի Խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միտինաբաց Ընկերութեան կողմանէ:
Զ. Ք. ԿՐԻՆ, ԱՐՏՕՒՍԵՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՆ-ԽԱԳԻՐ

ԲԱՆ ՄԸ ԸՐԵ
(Մէլքէն)

Ամէն քրիստոնեայ Քրիստոսի համար գործելու է: Մեր Տէրը ոչ մէկս ազատ ըրաւ այս պարտականութենէն: Մէկը կայ որ կը բաղձայ ազատ մնալ իբրեւ բացառութիւն: Անոր ուխտերը ամենուս վրայ են առանց բացառութեան: Ամէնքս հնազանդ ենք իր խօսքին. «Բանեցուցէք ատոնք՝ մինչև որ ես գամ»: Կը շահագործենք մեր տաղանդները: Եթէ չենք շահագործեր, երբեք չենք կրնար հանգիստը մտնել: Հանգիստը աշխատութիւն կ'ենթադրէ կանխաւ: Սուրբ Հոգին մեզի կը պատուիրէ աշխատիլ Աստուծոյ հանգիստը մտնելու համար: Աշխատութիւնն է հանգստեան հանելու ճամբան: Ծոյլերը անհանգիստ եւ քմահաճ, խռովեալ եւ խռովիչ են: Երջանկագոյն անոնք են որ ամենէն կատարեալ կերպով նուիրուած են Աստուծոյ ծառայութեան եւ ամենայն հաւատարմութեամբ կը փութան հնազանդիլ անոր կամքին:

Երանի՜ թէ բոլոր հաւատացեալները Աստուծոյ շնորհքովը մղուէին բոլոր իրենց կրցածն ընել: Տէրովը համար: Այն ատեն մշակներ պիտի չպակսէին, չյօտուած որթատունկ պիտի չմնար, ոչ ալ չշտեմարանուած ցորեն: Շնորհիւն Աստուծոյ, Եկեղեցւոյ մեծ գործին հարկաւոր ամէն բան ունինք Եկեղեցւոյն մէջ: Հարկ է միայն երևան հանել եւ կարգի դնել, թերեւս ըսելու էինք, յուզել եւ ի գործ ածել: Աշխարհ լի է ընկերային, քաղաքական, գիտական եւ շահախնդրական շարժումով: Պէտք է որ Փրկչին, Աստուծոյ, ընտանիքը քնոյ տայ ինքզինք: Ինչպէս աշխատութեան վեց օրեր եղան Տէրովը հանգստութեան Շաբաթէն առաջ, նոյնպէս մենք աշխատելու ենք եթէ կ'ուզենք երկնային հանգիստը մտնել:

«ԻՆՉՈ՞Ւ ԵՍ ԶԻՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՆՈՒԻՐԱՅ ԶԵՄ»

Մէկը այս հարցման կը պատասխանէ հետեւեալ համառօտ եւ գործնական ոճով, զոր կ'ուզենք մեր անդարձ ընթերցողներուն ուշադրութեան ներկայել:

1. Ծաղրուելէ եւ ուրիշներուն իմ վրայովը ըսելիքներէն վախճալու համար է:

«Ով որ զիս ու իմ խօսքերս դաւանիլը ամօթ սեպէ, Որդին մարդոյ ալ զանկա դաւանիլը ամօթ պիտի սեպէ»:

2. Քրիստոնեայ կոչուածներուն վաւուրց ու բարուց եւ անոնց դաւանութեան միջև եղած անհամաձայնութեան համար է:

«Մեզմէ ամէն մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին համար»:

3. Ամէն բան Քրիստոսի տալու անյօժա՞ր ըլլալու համար է:

«Ի՞նչ օգուտ է մարդուն՝ որ բոլոր աշխարհը վաստակի, եւ իր անձը կորսնցնէ»:

4. Ընդունելի ըլլալու վախճալ է:

«Մն որ ինծի կու գայ՝ բնաւ դուրս պիտի չհանեմ»:

5. Շատ մեծ մեղաւոր մը ըլլալու վախճալ է:

«Յիսուս Քրիստոսի արիւնը մեզ ամէն մեղքէ կը սրբէ»:

6. Մինչև ետքը շարունակել չկրնալու վախճալ է:

«Մն որ ձեր մէջը բարի գործ մը սկսեց, մինչև Յիսուս Քրիստոսի օրը պիտի կատարէ»:

7. Կրցածիս չափ բարի պիտի ըլլամ եւ Աստուծոյ գոհ ըլլալու է՝ խորհելու համար է:

«Ով որ բոլոր օրէնքը պահէ, ու մէկ բանի մը մէջ յանցաւոր ըլլայ, անկաւ ամենուն պարտական կ'ըլլայ»:

8. Խնդիրն առանց որոշ պատճառի յետաձգելու համար է:

«Վաղուան համար մի պարծիր, վասն զի չես գիտեր թէ օրը ինչ պիտի ծնանի»:

ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՍՈՒՐԲ ԳԻՐԿ

Ամբողջ Աստուածաշունչն ինչպէս կը շողջողայ Քրիստոսի ներկայութեամբ: Կը դառնանք չորս աւետարաններուն, փրկութեան քառաձայն այն ճիւղ եւ քաղցրանուագ օրհներգին, եւ Սուրբ Գրոց մանաւանդ այդ հատորին մէջ կը գտնենք զՔրիստոս: Հոն երես առ երես կը տեսնենք զայն: Հոն իր իսկ խօսքերը կու գան կը թրթռան մեր ազանջներուն: Եւ սակայն չգտնուիր սոսկ հոն: Ծննդոց դիրքէն մինչև Յայտնուածի՝ չկայ էջ մը ուր չյայտնուի նա: Եղեմի դրախտին մէջ անոր դալատեան խոստումը կը տրուի: Նոյ, Խաչակ եւ Մովսէս անոր նախատիպը կ'ըլլան: Խորանին եւ տաճարին զոհերը զայն կը պատկերացնեն: Եղեկիելի եւ Եսայեայ վառվառն մարգարէութիւնները զայն կը հռչակեն: Եւ ապա իր դալէն ետքը, իր գործը կատարելէն եւ առ Աստուծոյ դառնալէն ետքը, իր այդ դալէն եւ այդ ընթացքը կատարելէն եւ երկինք համբառնալէն ետքը որ կը պատմուին աւետարաններուն մէջ, կը գտնենք թէ կեդրոնը կ'ըլլայ Պողոսի եւ Պետրոսի եւ Յովհաննէս թուղթերուն եւ բուն իսկ հոգին եւ Եկեղեցւոյ Յայտնութեան գիրքին:

Դիցուք թէ մեծ բանակ մը կը յառաջանայ դէպ ի մեր կողմը: Դեռ չատհառու է, եւ մենք որոշ չենք կրնար ընել հետզհետէ մօտեցող հազարաւոր եւ բնաւ

բաւոր ոտքերուն համաչափ դոփիւնը : Բայց քանի որ կը մօտենայ բանակը, ոտքերու այդ ձայնը հետզհետէ կը բարձրանայ և անոր հետ կը սկսին լսուիլ թմբուկներու բամբը և փողերու հնչիւնը, և կը սկսինք հոս հոն նշմարել ծածա- նող դրօշակ մը : Դամ մը կ'անցնի և ահա բանակը բոլոր իր վսեմութեամբ կը ներկայանայ մեր առջև : Զօրաց քայ- լերուն ձայնը ծովու գոռումին կը նմանի, գունդերուն պատերազմական նուադ- ները կարծես թէ երկինքը կը պատռեն, և բոլոր դրօշակները պանծանօք կը ծա- ծանին : Վերջապէս կ'անցնի այս վսեմ տեսարանը : Ամբողջ բանակը կը հեռա- նայ մեր տեսութենէն, և, թէև ա'լ իր բոլոր փառքովը չենք տեսներ զայն ինչպէս քիչ մը առաջ տեսանք, կը լսենք անու- բող կերպով — ինչպէս լսեցինք երբ դեռ մեզի չէր երևեր յառաջացող բանակը — ոտքերու համաչափ դոփիւնը և նուա- գարաններու արծաթ ձայները և կը նշմարենք ծածանող քանի մը դրօշնե- րու աղօտ շրջադժերը :

Ճիշդ այսպէս կը ներկայանայ Քրիս- տոս Սուրբ Գրոց մէջ : Ծննդոց դիրքին առաջին էջերուն մէջ անոր աղօտ նշյուր միայն կը նշմարենք : Սակայն քանի որ Հին Կտակարանի միւս գիրքերուն եր- կայն չարքը խնամով կ'ուսումնասիրենք, կը տեսնենք զայն հետզհետէ աւելի որոշ կերպով, մինչև որ վերջապէս Մատ- թէոսի, Մարկոսի, Դուկասու և Յով- հաննու աւետարաններուն մէջ կը կանգնի մեր առջև բոլոր իր վեհափառութեամբ և զօրութեամբ իբրև լեռան վրայի Քա- րդիչը, առաջնորդ Հեղինակը, Հրա- շագործը, Սնմողը, խաչեալ Փրկիչը, մահուան Յաղթողը : Եւ թէպէտ Զի- թենեաց լեռնէն երկինք կը համբառ- նայ և Աւետարաններու պատմութիւնը կը փակուի, սակայն առաքելական թուղ- թերուն և Յայտնութեան մէջ տակաւին կը գտնենք զայն, թէև ոչ այնքան որոշ կերպով :

Սուրբ Գիրքէն տարագրէ զՔրիստոս, և ի՞նչ կը փնայ :

ՍԻՆԱՅԵ ՅՈՐԴԱՆԱՆ

[Խմբագրական]

40.

ԻԱ. զլսուեն առաջին համարներուն մէջ յիշուած դէպքին ժամանակին նկատմամբ քիչ մը տարակոյս կայ : Մենք ամենէն հա- լանական մեկնութիւնը սա կը համարինք թէ այս զլսուեն առաջին համարը կ'ակնարկէ այն պարտութեան զոր Իսրայէլ կրեց Մով- սեսի խօսքին հակառակ Կադեսէ դէպ հիւ- սիս արշաւելով : Այն ատեն անոնց վրայ յարձակողներուն եւ զանոնք պարտութեան մատնողներուն մէջ (ԺԴ. 43) կը գտնուէր Արադի Քանանացի թագաւորը : Հիմա, 37 տարի անցնելէ ետքը, Իսրայէլի որդիքը վրէժ կը լուծեն : Կամ յարձակեցան անոր քաղաքներուն վրայ եւ կործանեցին զանոնք Կադեսէ չուելէ առաջ — այս պարագային

մէջ այս հատուածը նախորդ զլսուեն 22 հա- մարէն առաջ կու գայ ժամանակագրական կարգով — կամ իրենց կիները եւ զաւակ- ները Հովր լեռան առջև թողուցին ապա- հովապէս բանակած, եւ պատերազմիկները դարձան գացին արշաւել Արադի երկիրը :

Այս գործը լմնցնելէ ետեւ ժողովուրդը դէպ հարաւ կը դիմէ Եգիպտոսի երկրին բո- լորտիքէն անցնելու : Այս եղաւ Իսրայե- լացոց ճամբորդութեան ամենէն դժուարին մասերէն մին : Ժողովուրդը համեմատական անդորրութեան երկար տարիներուն միջո- ցին մոռցած էր իր առջի արշաւանքներուն դժնդակ կողմերը : Ուստի դարձեալ կը գան- գատի եւ կը խօսի Աստուծոյ դէմ եւ Մով- սեսի դէմ : Երկիրն իսկ ուր կը գտնուէին իրենց ապստամբութեան ետակարի պատիժ մը հայթայթեց : Թունաւոր օձերով լի էր, եւ ժողովուրդէն չատեր խայթուեցան այդ օձերէն եւ մեռան : Ծամբորդներ կը պատ- մեն թէ հիմա ալ օձերով լի է այդ երկիրը : Մէկը սապէս կ'ըսէ. «Բոլոր Արաքները կ'ը- սեն թէ թռչուն օձեր կան հոն», երեք ոտք երկայն եւ շատ թունաւոր : Թեւաւոր չեն անոնք, բայց մեծ ոստումներ կ'ընեն :» Ու- բիշ մը տեսաւ կարմիր խոշոր օձ մը, զոր Արաքները թունաւոր կը համարին : Դարձեալ ուրիշ մը աւազին վրայ տեսաւ օձերու բա- ղում հետքեր եւ լսեց թէ ձկնորսներն այն- չափ կը վախճան անոնցմէ որ գիշեր ատեն կը մարեն իրենց կրակները որպէս զի մի գուցէ յարձակուով կրեն անոնցմէ : Ժողո- վուրդը, ասոնցմէ խայթուելով, չուտով զղաց իր տրտունջին համար : Մովսեսի պատուիրուեցաւ պնծէ օձ մը անցնել ձողի մը վրայ, որպէս զի անոր բոլոր նայող- ներն առողջանան : Պնծէ այս օձը շատ նկատումներով Քրիստոսի աղբու օրինակն էր : Օձերուն նման էր այն, բայց առանց անոնց խայթուածին : Նմանապէս Քրիստոս եկաւ «մեղանչական մարմինի նմանու- թեամբ», բայց «առանց մեղքի» : Օձին նման ինք ալ բարձրացաւ, եւ հոգեւոր բժշկու- թիւն ստանալու եւ դատապարտութենէ կատարելապէս եւ անմիջապէս ազատուելու համար միայն հաւատքով անոր նայիլ հարկ է : Այս վերջին անգամն է որ Աստուծոյ դէմ այդ ժողովուրդին տրանջիւր կը պատմուի :

Եգիպտոսի արեւելեան սահմաններէն դէպ հիւսիս չուելու ատեն Իսրայէլ ընդդիմու- թեան չբախեցաւ, վասն զի Եգիպտոսի այդ կողմերը բաց էին եւ չէին այնչափ դժուար պաշտպանուեր որչափ անոր արեւմտեան սահմանները : Աստուծոյ հրամանաւ ետ կե- ցան Եգիպտոսի վրայ յարձակելէ : Եգիպտոս ալ խոհեմութեամբ զգուշացաւ այնքան ահար- կու թշնամոյ մը վրայ քալելէ : ԻԱ. զլսուեն մէջ լոկ երկու իջեալ յիշուած են մինչեւ Զարեզ, որով Եգիպտոս կը գտնուի Մովսէս : Բայց ԼԳ. զլսուեն մէջ ուրիշ երկու իջեալն- ներ ալ յիշուած կը գտնենք : Ուստի կ'ըսէ թէ «Այս ժամանակէն սկսեալ անապատա- կան կեանքի նեղութիւնները վերջացած կրնան ըսուիլ : Զարեզ գետէն, ճոխ բուսա- կանութեամբ հովանաւորուած ձորէ մը, անցնելէ ետքը իրենց ետեւ ձգեցին Եգիպտոս ու անապատը եւ Մովսէսի հարուստ լեռնա- կողմերը մտան :» Այս գետէն անցնելը Մով- սէս կարեւոր թուական մը կը համարէր Իսրայելացոց չուելի պատմութեան մէջ (Բ. Օր. Բ. 14) : Զարեզ ձորը կը կարծուի այժմու վատի էլ Ահա կոչուածը, որ կը գտնուի Մեռեալ Ծովուն հարաւային ծայրը : Մովսէսի երկրին մէջ գտնուած Զուրի պոռա-

տութիւնը այնչափ նոր բան մըն էր յայն- ժամու Իսրայելացոց համար որ անոնք երգել մղուեցան (համար 17, 18) :

Մովսէս եւ Ամոն Դովաթ սերած եւ ուստի ազգական էին Իսրայելի : Այդ պատ- ճառաւ Իսրայելի արգելուեցաւ անոնց փնաս տալ, Բայց ազգային ազէտ մը զոր Մովսէս կրած էր ոչ շատ ժամանակ առաջ Մովսեսի օգնութեան հասաւ : Ամօրհացիք Յորդա- նան գետէն անցած եւ Մովսէսացոց ձեռ- քէն առած էին բոլոր երկիրը որ կը գտնուի հարաւակողմի Առնոնի եւ հիւսիսակողմի Յա- բակի միջեւ : Ամօրհացոց Սեհոն թագաւորը բնակեցաւ ամբապէս պաշտպանուած Եսե- բոն քաղաքին մէջ, որ Միջերկրականէ իբր 3,000, Մեռեալ Ծովէն ալ որ կ'երեւի անկէ՝ աւելի քան 4,000 ոտք, վեր է : Մովսէս խաղաղութեան դեսպաններ զրկեց Սեհոնի եւ անոր երկրէն անցնելու թոյլտուութիւն խնդրեց : Այս զրացուեցաւ : Եւ որովհետեւ չկար աստուածային հրաման մը որ Ամօր- հացոց հետ պատերազմելէ արդէն զիս- բայէլ, որոշուեցաւ բռնի անցնիլ անոնց երկրէն : Մովսէսի երկրէն մեկնելով անցան Առնոն գետէն, որ իր բերին մօտերը իբր 2,000 ոտք խորութեամբ ձեղքուածի մը մէջէ կը հոսի : Իսրայելացիք ատկէ վեր գտնուող կէտէ մը անցած ըլլալու են անոր վրայէն : «Սեհոն իր բոլոր ժողովուրդը ժողկեց» Իս- րայելի հետ պատերազմելու համար Յասսայի մէջ : Իսրայելի յաղթութիւնը կատարեալ եղաւ եւ ըստ երեւութի Սեհոնի զօրու- թիւնը խորտակուեցաւ այս միակ պարտու- թեամբ : Այսպէս Իսրայէլ երկրին տիրացաւ Առնոնէ մինչեւ Յաբակ : 27-30 համարնե- րուն մէջ գտնուած երգը ըստ երեւութի այն է որով Ամօրհացիք երգած էին յաղ- թութիւնը զոր տարին իրենք Մովսէսի վրայ : Սակայն Կիբէ կը համարի զայն Իսրայելեան երգ մը, որուն մէկ մասին մէջ հնչեցորէն կը պատմուի Ամօրհացոց նախորդ յաղթա- նակը, վերջին մասին մէջ ալ (համար 30) կը յիշատակուի Իսրայելացոց յաղթութիւնը :

Յաղթութեան ճաշակն անելէ ետեւ Իս- րայելացիք պատեանը չդրին իրենց սուրերը : Ամօրհացոց երկրէն անցնելով յարձակեցան Բասանի Ովգ թագաւորին վրայ, որ իրենց մօտենալուն կը սպասէր Եգիպտոսի մէջ, իր երկրին հիւսիսակողմը, Գալիլեայի Ծովէն իբր քառասուն մղոն հեռի դէպ արեւելք : Իսրայէլ դարձեալ յաջողեցաւ, եւ Ովգ հսկայ (Բ. Օր. Գ. 11) թագաւորը, իր որդի- ները եւ բոլոր ժողովուրդը ջարդուեցան : Կիբէ կը կարծէ թէ Յես. ԻԴ. 12 համարով այս ճակատամարտը կ'ակնարկուի : Կ'ըսէ թէ Եգիպտոսի դիրքը գրեթէ անառիկ էր, բայց բնակիչները իշամեղուններէն քուցեցան որ Իսրայելի առջև ելլէին բաց դաշտին վրայ : Այսպէս Իսրայելացոց ձեռքն ինկաւ բազ- մաթիւ վտակներով ոռոգուած բարեբեր եր- կիր մը որ համբաւաւոր է իր կաղնիներով (Ես. Բ. 13, 2-րդ, ԺԱ. 2) եւ վայրի ցուլե- րով (Սաղ. ԻԲ. 12) : Այս երկու նշանաւոր յաղթութիւններով պատրաստուեցան ա- նոնք այն դժուարին արշաւանքներուն, որ քիչ ատենէն պիտի սկսէին Յորդանանու միւս կողմը :

Իսրայէլ Յորդանանու եզերքը բանակեցաւ ճիշդ Քանանու դիմաց զոր պիտի ժառան- գէր : Բայց Մովսէսի թագաւորը Բաղակ, տեսնելով հանգերձ թէ իր երկրին մէջէն խաղաղութեամբ անցաւ Իսրայէլ, մեծ տաղ- նապի մէջ ինկաւ վախճալով որ Իսրայէլ, երկրակալութեան տենչէն մղեալ, դարձեալ

գէտ հարաւ դառնայ Յորդանանէ չանցած :
Կանչեց նա թափառաշրջիկ Մադիանացւոց
ծերերը, բայց իրենց միացեալ զօրութեամբ
չհամարձակեցան յարձակիլ այն բանակին
վրայ զոր Սեհմի եւ Ովգի զօրքերն անդի-
մադրելի գտած էին : Սակայն կար ուրիշ
զէնք մը զոր կրնային գործածել : Իրենց
նախապաշարունակներէն միոսեցան յուսալ
թէ կրնային իսրայելի դէմ անէծք մը ձեռք
բերել, որով անոր զօրութիւնը փճանար :
Հին ատեններն հմայքի ազդեցութեան
վրայ այսպիսի հաւատք կար ամէն տեղ եւ
ամէն վեհապետի արքունեաց մէջ հմայող-
ներ եւ կախարհներ կը գտնուէին : Սակայն
կացութեան ստիպողականութիւնը ամենէն
ազդու միջոցներու գործածութիւնն ան-
հրաժեշտ կ'ընէր : Փաթուրի մէջ կը բնակէր
մէկը, որուն համբաւը կը գերազանցէր բո-
լոր միւս կախարհներուն համբաւը : Ան
գիտէր երբայեցւոց Աստուածը եւ կը կար-
ծուէր թէ անոր անէծքները ահաւոր զօ-
րութիւն ունին : Ուստի եւ որոշուեցաւ
պատգամաւորութիւն մը զրկել անոր Մո-
վաբի եւ Մադիամի ծերերէն, որոնք թագա-
ւորներու իբրեւ դեսպան զրկուելու յարմար
գիրք ունէին : Ասոնք «իրենց ձեռքերուն
մէջ հմայութեան վարձքերով» որ անտա-
րակոյս ճոխ բաներ էին՝ գացին փնտռել
Փաթուրի հմայիչը : Մ. Սէյա կ'ըսէ թէ
Փաթուր նոյն է այժմու Փիթուրի հետ,
ուր բեւեռագիր արձանագրութիւններ գրա-
նուեցան : Կը գտնուէր Եփրատի արեւմտեան
եզերքը Եփրատի եւ Սաճուրի գետախառ-
նուեքին ճիշդ վերի կողմը, Գետացւոց
Քարքամիս քաղաքին մօտ եւ ձիով ոչ ա-
ւելի քան մէկ օրուան ճամբայ հեռի արդի
Պիրեհիքէ գէտ հարաւ :

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԳԻՐԲԵՐԸ
(Պատ. Տէր. Մար)

Ուեէ մէկը, որ ուսումնասիրած է Եւ-
սեբիոսի եկեղեցական պատմութիւնը կամ
կարդացած է Սուրբ Գրոց կանոնական գիր-
քերուն վրայ խօսող ուրիշ գրութիւն մը,
լաւ գիտէ թէ պնդելու չէ որ հաւասար ա-
պացոյց կայ թէ այժմու մեր Նոր Կտակա-
րանին գիրքերէն իւրաքանչիւրը քրիստո-
նէական ուղղափառ եկեղեցւոյ կողմէ ամէն
տեղ իբրեւ կանոնական հարազատ գիրք
կ'ընդունուէր երկրորդ դարուն առաջին կի-
սուն մէջ : Նոր Կտակարանը մէկէն չհրա-
տարակուեցաւ իբրեւ կատարեալ ամբող-
ջութիւն մը : Իբ այլեւայլ գիրքերը այլեւ-
այլ տեղեր եւ այլեւայլ ժամանակներ
գրուեցան : Յովնանէս առաքեալին վերջին
գրութիւնը երեւցաւ առաջին դարուն վախ-
ճանին մօտերը : Բնականաբար ժամանակ,
խնամեալ եւ ընդարձակ հետազոտութիւն
եւ իրարմէ հեռի եկեղեցիներու միջեւ հա-
ղորդացութիւն հարկ էին ձգելու ստուգե-
լու համար կատարեալ թիւն այն գրութիւն-
ներուն զորս Տէրը պատրաստած էր Նոր
Ուխտի եկեղեցիին համար : Սակայն այն
ժամանակէն երբ եկեղեցի անունը առաջին
անգամ տրուեցաւ Տէր Յիսուս Քրիստոսի
հետեւողներուն՝ եկեղեցին սկսաւ յարգել
հաւատքի եւ պարտականութեան նոր եւ
ներշնչեալ կանոն մը Հին Կտակարանով ըն-
ծալուածին հետ մէկտեղ եւ նոյնչափ հնա-
զանդութեան արժանի : Կրնայ պայտուցուիլ
թէ Քրիստոս իր աշակերտները դրաւ հա-
ւատքի եւ կենցաղի նոր կանոնի մը ներքեւ,
եւ թէ հաւատքի այս նոր կանոնն հաղոր-
դուեցաւ ոչ միայն խօսքով այլ եւ գրով :

Եւ այս յայտնութիւնն յարգուեցաւ եւ արդ-
եամբք նշանակուեցաւ իբրեւ սրբադաս գիրք
մինչեւ իսկ առաքեալներուն օրով : Եթէ
այս կրնայ հաստատուիլ, ուրեմն շատ ծանր
մոլորութիւն է քարոզել թէ Նոր Կտակարանին
ներշնչութեան գաղափարն այնպէս ինչպէս
կ'իմացուի հիմա՝ ժամանակաւ ծանօթ չէր,
այլ հետզհետէ կազմուեցաւ եւ քարոզուե-
ցաւ, թերեւս քրիստոնէական եկեղեցւոյ
առաջին դարուն իսկ անցնելէն ետեւ :
Թերեւս ներքի է հոս ակնարկութիւն մը
ընել մեր անձնական փորձառութեան : Դեռ
Աւետարանի պաշտօնէութեան չձեռնարկած,
զոց ըրի Պողոսի բոլոր թուղթերը : Այնպէս
պատահեցաւ որ հետաքրքրութենէ, եւ
թերեւս նաեւ աւելի գովելի շարժառիթէ
մը, մղեալ սկսայ բացառապէս ուսումնա-
սիրել անհաւատ հեղինակներու, մանաւանդ
գերման բանապաշտներու, երկասիրութիւն-
ները : Առջեւ ելան հաւատքի այնպիսի
գիտարութիւններ զորս չէի կրնար հար-
թել : Գերբնականներ երբեք հաւատք չընծա-
յելու վտանգին մէջ էի : Հաւատքի ամէն
նեցուկ կը թուէր խախտիլ, ինչպէս, Հաստա-
տուն կողմէն մը գտայ նախ խնամով ու-
սումնասիրելով Պողոսի թուղթերուն բնու-
թիւնը : Անոնք իրարու եւ Գործք Առաքե-
լոց գիրքին հետ այնպիսի թաքուն, առանց
նպատակի եղած, եւ յոյժ ուշադրաւ դու-
գադիպութիւններ ունին, այնչափ իրարու
հետ ազդեցուած են, ինչպէս կ'ըսէ Փէյլի,
շատ մը բաներու մէջ որ չէին կրնար ար-
ուեստականօրէն հնարուած ըլլալ՝ որ կ'ե-
րաշխարհորէ իրենց արժանահաւատու-
թիւնը : Այնպէս գրուած են որ չենք կրնար
համոզուիլ թէ անոնք բարի մարդու մը,
իրողութիւններով զբաղող եւ անկեղծու-
թեամբ խօսող մարդու մը, սրտին հարա-
զատ արտայայտութիւնը չեն :

Մենք մեր մասին կարող ենք վկայել թէ
Պողոսի թուղթերով մեր վրայ գործուած
անդիմադրելի տպաւորութիւնը եւ զանոնք
չինծու եւ անհարազատ գրութիւններ հա-
մարելու անհնարութիւնը մեր անհաւա-
տութեան յաղթեցին մեր կեանքին կարե-
ւոր մէկ ճգնաժամին մէջ : Երբ անգամ մը
հաստատ համոզուեցանք թէ Պողոսի վերա-
գրուած գրութիւններն ստուգել հարազատ
են եւ թէ կրնանք անոնց պատմական բնու-
թեան վստահիլ, մեզի գիտար չեղաւ հաւա-
տալ թէ անոնց հեղինակն իրաւունք ունէր
ըսելու, «Գործեմ թէ ես ալ Աստուծոյ Հո-
գին ունիմ» եւ վստահ ըլլալու, որչափ
կ'ըլլար Հին Կտակարանի մարգարէներէն
ուեէ մին, թէ ինչ որ պիտի ըսէր՝ Աստուծմէ
կու գար :

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱՆՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ասկէ երեսունըութ տարի առաջ Լինտա
Կիւլպերթ անուն աղջիկ մը սկսաւ խօսական
եւ օգտակար գործ մը որուն նմանը կատա-
րած չէին տարիքով իրմէ աւելի մեծ եղող
ուրիշ անձինք : Շիքակոյի մէջ իր հօրը
տունը կը գտնուէր աղիւսեայ հին բանտին
դիմացը : Դպրոց երթալու գալու ատեն
ուղղակի քաղաքի բանտին վանդակապատ
պատուհաններուն ներքեւէն կ'անցնէր : Ա-
ճապարանօք անցած ժամանակը տեսած դէմ-
քերէն շատը որ այս պատուհաններէն դուրս
կը նայէին, կոշտ եւ բիրտ էին : Առաւօտ
մը, ծերունի մը որ բանտարկութեան դա-
տապարտուած էր եւ տեսած էր աղջկան
ամէն օր անցնիլ դառնալը, երկաթ ձողե-
րուն մէջէն խօսեցաւ անոր գրեթէ լալով,

«Սիրելի աղջիկս, ինծի կարգալու բան մը
կը բերեմ, ես հոս միայնակ եմ, եւ ընելու գործ
մը չունիմ : Որ եւ իցէ գիրք մը բեր ինծի :»
Ասկէ առաջ երբեք բանտարկեալ մը չէր
խօսած այդ տասը տարեկան աղջկան հետ :
Ուստի աղջիկը կէս մը վախճալով կէս մը
հետաքրքրութեամբ աճապարանօք տուն վա-
ղեց եւ իր հօրը պատմեց այդ միջադէպը :
Հայրը անմիջապէս իր գրքատունէն գիրք
մը տուաւ անոր որպէս զի բանտարկեալին
տանէր : Բիշ ժամանակէն փոքրիկ աղջիկը
բարեկամացաւ ծերունիին հետ որ իր կեան-
քին մէջ այս առաջին անգամ ըլլալով՝ կը
թուէր թէ զգացում կը ցուցնէր : Ասկէ
ետքը ամէն կիրակի աղջիկը գիրք մը կը
տանէր բանտը, մարդը կը փնտռէր որ իր
հետ կը խօսէր վանդակապատ պատուհանէն,
եւ անոր կու տար կարգալու նոր գիրք
մը : Քանի մը ամիս ետեւ երբ բանտարկ-
եալը մահու չափ հիւանդացաւ, քովը
կանչելով իր փոքրիկ բարերարը, ըսաւ
անոր, «Խոստացիր ինձ, աղջիկս, թէ իմ
բանտի ընկերներու ալ պիտի ընես ինչ որ
ինծի ըրիր :» «Պիտի ընեմ», ըսաւ աղջիկը
լրջօրէն :
Աղջիկը պահեց իր խօսքը եւ երկար ժա-
մանակ բանտարկեալներուն օգտին համար
ծառայութիւն կ'ընէր : Հարիւրաւոր ար-
ձակուած բանտարկեալներ անոր կու գային
Նա անոնց բանտի բարեկամն եղած էր եւ
միակ յոյսը՝ անոնց արձակուելէն ետքը : Ոչ
ոք կ'երթար քովէն առանց օգնութիւն ըն-
դունելու : Ոմանց ստակ կու տար, ոմանց՝
հանդերձ եւ պատսպարան եւ գործ :
Շիքակոյի առաջին բանտի գրքատունը
ան հաստատեց : Շուտով միւս նահանգե-
րուն ալ հասաւ : Իր բարեկամները յորդո-
րեց գործին մասնակցիլ, եւ Սէյնթ Լուի-
զի բանտին մէջ գրքատուն մը հաստատեց :
Հազարաւոր գիրքեր սկսան զրկուիլ Մի-
ացեալ Նահանգաց ամէն կողմերէն, եւ դա-
նոնք բաժնեց շատ մը բանտերու : Հիմա
սկսած է ճանչցուիլ Միացեալ Նահանգաց
արեւմտեան կողմը «Բանտարկեալներուն
բարեկամ» տիտղոսով :
Նիւ Եորքի բանտերէն երեքին գրքա-
տունները Օր. Կիւլպերթի ջանքերուն շնոր-
հիւ հաստատուած են : Անկարելի է հաշուել
անկեալ մարդոց վրայ այն մեծ ազդեցու-
թիւնը զոր այս նուիրեալ կինը ի գործ
գրած է : Երբ նա մեռաւ 1893 օգոստոսին,
Ամերիկայի մէջ բոլոր բանտարկեալները
ողբացին իրենց լաւագոյն բարեկամին կո-
րուստը : Մանկան մը որոշումը այս զար-
մանալի արդիւնքը յառաջ բերաւ :
ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԲԺԻՇԿ ՄԸ
Անցեալ գարնան՝ Նիւ Եորք քաղաքին մէջ
տեղի ունեցաւ յոյժ նշանաւոր յուզարկա-
ւորութիւններէն մին : Ննջեցեալը կրող
կառքին կը հետեւէին վաթսուն սգաւորներ,
որոնց իւրաքանչիւրը իր կեանքը կը պար-
տէր Աստուծոյ օգնութեամբ անոր մատու-
ցած ծառայութեան եւ ճարտարութեանը :
Մեռելակիր կառքին ետեւէն կը քալէր 800
անձանց թափօր մը, որոնց մէջ հազիւ
կը գտնուէր մէկը որ ննջեցեալին ծառայու-
թիւնը եւ ճարտարութիւնը վայելած չըլլար :
Ասոնց ետեւէն կու գային 293 կառքեր, եւ
ասոնց ետեւէն՝ հետի գացող անձանց բազ-
մութիւն մը :
Ո՞վ էր այս մարդը որ թէպէտ մեռած էր՝
սակայն կրնար այսպէս շարժել ժողովրդին
սիրտերը : Ո՞վ էր այն՝ որուն վրայ կ'ողբան

տասնընկից հազար անձինք մէկ օրուան մէջ վասն զի ալ պիտի չկրնային տեսնել անոր դէմքը։ Մեծ զօրավար մըն էր, աշխարհա-հռչակ քաղաքագէտ մըն էր։ Ոչ. պարզ բժիշկ մըն էր, որուն հիւանդները վարձ-քով բռնուած տուներու բնակիչ էին, եւ որուն վրայ ողբացողները իր դարմանած աղքատներն էին։

Բժիշկ Տր. Էրընսըն փոքրիկ կալուած մը ժառանգեց իր հօրմէն, եւ կանուխ որոշեց իր կեանքը ուրիշներու ծառայութեան նուիրել։ Իր մասնագիտութիւնն ըրաւ թոքային ախտերը, եւ ուսաւ Քոխի խնամքին ներքեւ ի Պերլին, նաեւ Եւրոպայի բարձրագոյն կրթարաններուն մէջ։ Երբ Նիւ Եորք վերադարձաւ, անծանօթ մէկն էր, բժիշկները միայն կը ճանչնային զինքը։ Բայց անմիջապէս իր ծախքով հիւժախտաւորներու դարմանատուն մը բացաւ քաղաքին ամենէն աղքատ թաղին մէջ, եւ սրտով եւ հոգով նետուեցաւ բարեկամներէ զուրկ հիւանդներու թշուառութիւնները մեղմելու գործին մէջ։

Տր. Էրընսըն երբ աղքատ ընտանիքի մը այցելութեան կ'երթար, սովոր էր քանի մը տողար ձգել անոր սեղանին վրայ։ Եւ այս նուէրները կ'ընէր առանց կրօնքի եւ ազգի նայելու։ Բարեկամ մը ըսած է անոր նկատմամբ. «Այնպիսի մարդ մըն էր որ մասնաւոր հաճոյք կը զգար ուրիշները երջանիկ տեսնելով։ Յաճախ կ'ըսէր թէ եթէ տասը միլիոն տոլար ունենար, իր կեանքը պիտի նուիրէր այն վարձակալներուն թաղերն երթալու պտրտելու եւ կարօտեալները մխիթարելու»։

Ինքն ըսաւ անգամ մը, «Կ'ուզեմ գտնել այնպիսի դէպք մը ուր խիստ հողատէր մը իր աղքատ վարձակալը դուրս արտաքսել կ'ուզէ տունէն։ Այդպիսի ժամանակ մը ինծի բերկրութիւն պիտի ըլլայ ներս մտնել վերջին վայրկեանին, ձեռքս վերցնել եւ ըսել որ դադրի հարստահարելէ, եւ փոխանակազիր մը տալ որով վճարուի վարձակալին պարտքը։ Այն ատեն իսկական երջանկութիւն պիտի տեսնուի նեղութենէ ազատեալին երեսին վրայ»։ Սովոր էր ըսել. «Մարդուս կեանքը շատ կարճ է որչափ երկար ըլլայալ, Դիւրին է մարդուս երջանիկ ընել աշխարհը եւ իր անձն ալ։ Եթէ իւրաքանչիւր ոք միայն օգնէ ամէն հնարաւոր կերպերով միեմթաբել տառապեալները»։

Քանի մը տարիներ առաջ արեան թու-նաւորման դէպք մը պատահեցաւ Նիւ Եորքի արեւելեան մասին մէջ։ Հիւանդն էր աղքատ կին մը, եւ վտանգաւոր վիճակի մէջ կը գտնուէր։ Հրաւիրուած բժիշկները մերժած էին գալ եւ ստանձնել դարմանման գործը, վասն զի բացառիկ վտանգ կար անոր մէջ։ Այն գիշերը որ Տր. Էրընսըն լսեց այդ քանը, իր եղբորը ամուսնութեան գիշերն էր, եւ ինք հագուած պատրաստուած էր հանդէսին երթալու։ Ըսին իրեն թէ կինը երկու ժամէն պիտի մեռնէր եթէ անոր վրայ գործողութիւն չկատարուէր։ Հանկ հարսանեաց հանդերձները, փութաց հիւանդ կնոջ անկողինն քով եւ յաջողակ գործողութիւն մը կատարեց։ Քանի մը օր յետոյ ինքն ալ բռնուեցաւ արեան թուճաւորումէ, այդ հիւանդ կնոջմէն վարակուելով, եւ շաբաթներով զեղբերեցաւ կեանքի եւ մահուան մէջտեղ։

Այն ատեն դարմանալի եւ զեղեցիկ տեսարան մը պարզուեցաւ։ Հարիւրաւորներ կու գային հարցնելու բարի բժշկին վրայ։

Քսաններով անձինք բաց օդին մէջ ծուկի վրայ կու գային անոր բնակարանին դրանքովը եւ բարձրաձայն կ'աղօթէին անոր ապաքինութիւնը խնդրելով։ Մարդը մեծապէս կը սիրուէր վասն զի մեծապէս սիրած էր ինք եւ մեծապէս տուած էր։ Երբ բուժուեցաւ, ըսաւ թէ կեանք մը ազատելու համար դարձեալ պատրաստ է ուրախութեամբ վտանգի ենթարկել ինքզինքը։ Վերջապէս եկաւ օր մը երբ այս բարի մարդը աղքատ եւ թշուառ հիւանդ մը այցելելէ դարձած ատեն մեռած ինկաւ ճամբուն վրայ իր տանը դրան սեմին մօտ։ Ըսուեցաւ թէ իր մահը այսպէս եկաւ ճիշդ ինչպէս ինք ի ներքուստ յուսացած եւ աղօթած էր որ դարձ. Անոր վախճանը եկաւ այսպէս։ Բայց ո՞վ կրնայ ստորագել վախճանը կեանքի մը որ լի է հոգեօրէն Անոր որ գերազանցապէս է մարդոց Օգնականը եւ Բուժիչը։

ՍԱՍՏԻԿ ԱՇԽԱՏՈՂ ՔԱՂԱՔԱԳԻՏ ՄԸ

Անգղիոյ պետական մարդոց մէջ ամենէն աշխատասէրն է Ճոզէֆ Չէյմպլըրէն, գաղթային նախարարը։ Նախանձաւոր է սաստիկ աշխատութեան եւ երբեք չթուիր թէ կը դադրի իր աշխատութիւններէն։ Միայն քանի մը ժամու ընկնի պէտք ունի։ Անգղիացիի մը համար կանուխ կ'ըլլէ անկողնէն, եւ աշխուժիկ կը մխրձի օրուան գործերուն մէջ։ Գաղթային Պաշտօնաւարանին մէջ սաստիկ կը զբաղի պետական վարչութեան եւ քաղաքականութեան խնդիրներով, եւ կը հիացնէ ամենէն հին պաշտօնականները այն զիւրութեամբ որով քաջ կը տեղեկանայ կառավարական գործառնութեանց կնճռոտ մանրամասնութիւններուն։ Ամբողջ ցերեկը եւ գիշերուան բաւական մէկ մասը կը գործէ։ Այս եղած է իր ունակութիւնը բոլոր կեանքին մէջ։ Թէ՛ իբրեւ քաղաքապետ Պըրմինկէմի, թէ՛ իբրեւ ժրջան քաղաքական գործիչ, կամ ընդդիմադիր կուսակցութեան անգամոց պարագլուխ, կամ վարչութեան անդամ, միշտ գործով զբաղած է եւ երբեք խնայած չէ իր անձին։

Իր անդուլ աշխատասիրութեան պատճառաւ այսօր Անգղիոյ մէջ հանրային շահուց վերաբերեալ խնդիրներու ամենէն լաւատեղեակ անձն է, եւ թերեւս ամենէն քաջ հակաճառողն է Երեսփոխանաց Ժողովին մէջ, իր մէջ ամբարեալ ունենալով ճշգրիտ եւ խորարմատ հմտութիւն։

Ինչ որ ամենէն նշանաւորն է, սա է որ այս խիստ եւ բազմաշխատ գործիչը երբեք մարմնամարդ չընկնի։ Երբեք խաղացած չէ Իլէկթրիկ կամ Էլէք. հաճոյք չզգար նաւակ կամ զբօսանաւ նստելէ եւ ոչ ուրիշ օրեւիցէ բաց օդին մէջ խաղացուած խաղերէ։ Կրացան բռնելը ինչ ըլլալը չգիտեր, եւ գիւղական կեանքէ ոչ հաճոյք կը զգայ եւ ոչ հանգիստ։ Երբեք ձի չհեծնար, հեծելանիւ վարել երբեք սորված չէ եւ երբեք պտոյտի չեղել։ Իր կառքով կ'ըլլէ տունէն կ'երթայ Գաղթային Պաշտօնատունը, եւ նոյն կերպով եւ կը դառնայ երբ ճաշի ժամը կը մօտենայ, բայց երբեք կառք չնստի հաճոյքի համար։

Առողջաբանութեան բոլոր կանոններուն համեմատ Մր. Չէյմպլըրէն պէտք էր շատոնց հիւանդանար եւ իր ֆիզիքական կազմութիւնը խորտակուէր, բայց երբեք հիւանդ չէ։ Իր մարմնային ոյժը անաղարտ է։ Քաջաւունջ է միշտ, եւ կը թուի թէ պէտք

չունի ո՛չ մարմնամարդի եւ ո՛չ շատ քուռի։ Թերեւս այս է բացառութիւնը որ կանոնը կը հաստատէ։ Քիչ պետական անձինք Անգղիոյ մէջ ուր քաղաքական եւ ընկերական կեանքը շատ յոգնեցնող է, կարող են այնքան կառավարել իրենց կեանքը եւ պահել իրենց ֆիզիքական կորովը եւ առողջութիւնը որքան Մր. Չէյմպլըրէն։ Անոնցմէ շատը ամէն օր բաց օդին մէջ մարմնամարդ կ'ընեն։

Մր. Կլաութօն քալող եւ փայտ տաշող մըն է։ Մր. Պալֆուր ջերմ գնդակ խաղացող մըն է։ Լորտ Սալզբորի կառք կը հեծնէ հաճոյքի համար, եւ շատ անգամ հանգիստ կը փնտռէ գիւղական կեանքի մէջ։ Խորհրդարանի երկարատեւ նիստերու միջոցին հանրային կեանքի ճշմարիտ պետերը առաւօտուն կա'մ ձի կը հեծնեն, կա'մ երկար պտոյտ կ'ընեն ոտքով, եւ կա'մ ուրիշ յարմար մարմնամարդ մը կ'ընեն, եւ իրենց պարապուրդները ըստ մեծի մասին բաց օդին մէջ զբօսնելով կ'անցընեն։

Մր. Չէյմպլըրէն իբրեւ գործիչ մը որ երբեք չհանգչիր, բացառութիւն է բոլոր ատոնց մէջ։ Իր առած քայլերը կը յոգնեցնեն իր քաղաքական նախանձորդներէն որեւիցէ մին։ Հարկաւ կը մնայ տեսնել թէ ֆիզիքական օրէնքին այս բռնաբարութեամբ յայտնի պատիժ մը պիտի բերէ՝ վերջը այս քաղաքագէտին կեանքին վրայ։

ԾԽԱԽՈՏ ԳՈՐԾԱԾԵԼՈՒՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Եթէ երկու ամբիկեան համալսարաններու վարչութեանց արարքը նշանակութիւն մը ունի, ուրեմն ընդ հուպ պատերազմ մը պիտի մղուի յիշեալ երկրին բարձրագոյն կրթական հաստատութեանց կողմանէ գոյնձի մէջ ծխախոտի գործածութեան դէմ։ Պոսթընի Համալսարանը կանոն դրած է թէ այն ուսանողները որ չեն ուղեր թողուլ ծխախոտի գործածութիւնը մինչ կը գտնուին համալսարանի շէնքին մէջ, կրնան մեկնել եւ իրենց ուսանողութեան համար տուած թոշակը ետ պիտի դարձուի իրենց։ Հիւսիսարեւմտեան Համալսարանի առած քայլը թէպէտ այսքան վճռական չէ, այսու ամենայնիւ կը հասկցուի որ կը նշանակէ թէ ծխախոտի գործածութեան վրայ հաշտ աչքով չնայուիր յիշեալ հաստատութեան մէջ։

Եթէ գլխաւոր գոյնձներու վիճակագրութիւնները ունին կշիռ մը, պէտք է ընդունիլ թէ ծխախոտի անսանձ գործածութիւնը ուսանողներուն առողջութեան վրայ վնասակար ազդեցութիւն մը ունի։ Սոյն խնդիրը որոշելու համար քաջածանօթ եւ յոյժ կատարեալ փորձերը տեղի ունեցան Եէյլ եւ Ամհըրսթ գոյնձներուն մէջ։ Այս երկու հաստատութիւնները կրնան յարմարագոյններն համարուիլ իբրեւ ներկայացուցիչ աւելի մեծ եւ աւելի փոքր գոյնձներուն։ 1891ին Եէյլի բժիշկը հրատարակեց ուսանողներուն մէջ ծխախոտի գործածութեան վրայ ըրած գիտողութիւններուն արդիւնքը։ Գտաւ որ 147 ուսանողներու մէկ զասին մէջ չորս տարուան միջոցին 77 հոգիներ, որոնք երբեք ծխախոտ չէին գործածեր, կը գերազանցէին 70 հոգիները որոնք կը ծխէին, վասն զի հարիւրին 10.4 աւելի ծանր էին, հարիւրին 24 աւելի աճած էին հասակի բարձրութեան կողմանէ եւ հարիւրին 26.7 կուրծքի շրջապատի կողմանէ։ Բայց ամենէն նշանաւոր տարբերութիւնը տեսնուեցաւ թոքերու ընդարձակութեան մէջ, վասն

զի ծխախոտ չգործածողներուն թոքերը հարիւրին 77.5 աւելի աճած էին քան ունակաբար ծամողներուն եւ ծխողներուն։ Այս նշանակութեան արժանի յայտնութիւն է, բայց ասկէ աւելի նշանաւոր է Ամերիկայի թոքերուն վրայ կատարուած քննութեանց արդիւնքը։ Հասկցուեցաւ որ գոյէճի ուսանողական կեանքի չորս տարուան միջոցին այդ դպրոցին մէջ ծխախոտ չգործածողներուն ծանրութիւնը հարիւրին 24 աւելի, բարձրութիւնը հարիւրին 37 աւելի, եւ կուրծքի շրջապատը հարիւրին 42 աւելի աճած էր քան ծխախոտ գործածողներունը, իսկ թոքերուն ծաւալը հարիւրին 75 աւելի աճած էր առաջիններունը քան վերջիններունը։ Թոքերու ծաւալի մասին Ամերիկայի ծխախոտ չգործածող ուսանողներուն քան նշանը ուսանողներուն աւելի ըլլալուն պատճառ կը համարուի սա՛ թէ, առջի դպրոցին ուսանողաց միջին տարիքը վերջինին ուսանողներուն միջին տարիքէն վար է, ուստի առջինին ուսանողներն աւելի ընդունակ են որեւիցէ պատճառէ մնասուելու։

Բայց ծխախոտի գործածութեան յոռի արդիւնքները չեն պարփակուիր ֆիզիքական կազմութեան մէջ միայն։ Ծխախոտի գործածութիւնը կը մնասէ նաեւ մտաւոր կարողութիւններուն։ Հիւսիսարեւմտեան Համալսարանի Փրոֆէսոր Ֆիսք կ'ըսէ թէ երբ Եէյլի մէջ գոյէճի կարգ մը չորս հատուածներու բաժնուեցաւ ուսանողներուն կարողութեան աստիճանին նայելով, տեսնուեցաւ որ բարձրագոյն հատուածը գրեթէ բոլորովին ծխախոտ չգործածողներէ կը բաղկանար, եւ ամենէն ցած հատուածը՝ գրեթէ բոլորովին կը բաղկանար ծխախոտ գործածողներէ։ Գոյէճի ուսանողներու ծխախոտ գործածելէն յառաջ եկած այսպիսի մտաւորական եւ ֆիզիքական յոռի հետեւանքները կ'արդարացնեն անոր կիրառութիւնը արգելելու համար գոյէճներէ ոմանց վարչութիւններուն ըրած ջանքերը։ Բայց որչափ որ խորհեցնող է գոյէճի մէջ գրեթէ իրաւասարդներու վրայ կատարուած քննութիւններուն արդիւնքը, հաւանականապէս աւելի խորհեցնող պիտի ըլլայ աւելի փոքր դպրոցի տղոց վրայ կատարուած քննութիւններուն արդիւնքը, թէ ինչպէս կը խաթարուի անոնց առողջութիւնը միեւնոյն պատճառաւ։ Լրագիրը կը պատմեն ատեն ատեն թէ այսինչ տղան «կլաւ» գործածելէն յառաջ եկած խելագարութենէ մեղած է։ Բայց չեն պատմեր թէ նոյն պատճառաւ ո'րչափ մեծ թուով պատանիներու միաքերը եւ մարմինները աճելէ կ'արգելուին։ Ծխախոտի մնասկար հետեւանքներուն դէմ մղուելու պատերազմը արդիւնաւոր ընելու համար, պէտք է սկսի մինչ տղան տակաւին տան մէջ եւ իր ծնողաց ուղղակի ազդեցութեան ներքեւ կը գտնուի։

ՅԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԲ

ՅՍՈՒՍ

Երբ հին դարերու մէջ ապրող փիլիսոփաները մարդոց ապականութիւնը տեսնան, մարգարէական հոգիով մը ըսին թէ Աստուած մը պէտք է որ իջնէ մարդիկ չիտկելու, սրբելու եւ յաւիտենական կենաց առաջնորդելու։ Տարիներ անցնելէ վերջ անմարմին Բանն, կոյս Մարիամէն մարմին կ'առնու եւ աշխարհ կու գայ՝ որ մարդիկ իրենց մեղքերէն փրկէ։ Յիսուս, կատարեալ

մարդ եւ կատարեալ Աստուած, կը ծնի, կ'ապրի, կը մեռնի եւ յարութիւն կ'առնէ։ Ծննդեամբ խոնարհութիւն, կեանքով հոգեւորականութիւն եւ մահուամբ հաճեցութիւն քարոզեց մարդուն։ Խոնարհութիւն, գործունէութիւն եւ համբերութիւն աստուածային եւ մարդկային։

Ծննդեամբ խոնարհութիւն քարոզեց մարդուն։ Երկնից փառաւորութիւնը ու շքեղութիւնը, սերովբէից ու քերովբէից անկեղծ յարգանքներն ու ծառայութիւնները, երկնից մէջ եղող անթիւ բազմութեանց երգաբանութիւնը ու փառաբանութիւնը, երկնից երանութիւնը ու խաղաղութիւնը թողուց եւ կամաւ մարմին առնել ուղեց որով կարենայ գալ աշխարհ եւ երեւիլ մարդոց ու ազատել զանոնք իրենց յաւիտենական կործանումէն։ Մարմին կ'առնու մահկանացու կոյսէ մը եւ աղքատօրէն ու խոնարհաբար Բեթլէհեմի խեղճ մսուրին մէջ կը պառկի խանձարուրով փաթթուած։ Երկնից բարձունքը թողնելով կը հաճի ու կը կամի գալ այս թշուառ աշխարհ, ուր լի են ցաւք, վիշտք, արտօսք, հալածանք ու տառապանք։ Նեղութիւն եւ չարչարանք։ Չը ծնիր իբրեւ թագաւորի մը զաւակ, այլ աղքատ ու աննշան հիւս Թովսեփին ու կոյս Մարիամին որդին։ Չերեւիր աշխարհի անարկու երեւոյթով մը, այլ խոնարհ ու անշուք եղանակաւ մը։ Թագաւորաց Թագաւորին որդին կը ծնի եւ քիչեր ուշադիր կ'ըլլան։ Միայն անկիրթ ու աննշան հովիւներ կու գան զայն տեսնելու, այն ալ խեղճուկ մսուրին մէջ, Հարուստներուն հարստութիւն Տուղան ու ամենէն Հարուստը ամենէն աղքատը կ'ըլլայ, թագաւորաց Թագաւորն, տէրերու Տէրն, ծառայի կերպարանք կ'առնու։ Խոնարհութիւն աստուածային։ Ժամանակ կ'անցնի եւ ինք կը մեծնայ ու հոգիով կը զորանայ իմաստութեամբ լեցուած եւ Աստուծոյ շնորհքը վրան։ Կը սկսի իւր խոնարհութիւնը ցուցնել՝ մարդոց հետ նստելով ու կայնելով, անոնց հարցում ընելով ու պատասխանելով, աննշան ու անկիրթ ձկնորսներու հետ ընկերանալով եւ գիւղէ գիւղ ու քաղաքէ քաղաք պտտելով։ Կը խոնարհի նստիլ մեղաւորաց հետ եւ ընկերանալ աղքատաց հետ։ Խոնարհեցաւ խօսիլ փառամով, չահասէր եւ կեղծաւոր Փարիսեցիներու հետ։ Խոնարհելով տեսաւ հիւանդները, անդամալոյծները, կատաղածները, կաղերք, բորոտները, կոյրերը եւ անոնց բժշկութիւն տուաւ, ներելով իրենց չառ մեղքերը։ Խոնարհեցաւ մինչեւ այն աստիճան որ հոռմէական կոչու ու բիրտ զինուորներ համարձակեցան ապստակել, ծաղրել, անարգել ու խաչել զայն։ Խոնարհեցաւ իւր անմեղութեամբը վերցունել աշխարհի մեղաց ծանր բեռը եւ մարդիկ բարձրացնել իրենց անասնային եւ ստորին վիճակէն սուրբ, մաքուր եւ երկնային վիճակի մը։ Խոնարհութիւն անսահման։

Յետո՛ւ կեանքով հոգեւորականութիւն քարոզեց մարդուն։ Իւր իմաստալից քարոզներով գերբնական զօրութեամբ, անհուն ողորմութեամբ եւ եղական կեանքով ներեցաւ մարդոց։ Իրեն նման ջանասէր, գործունեայ անձ մը եկած չէ աշխարհ։ Կ'աղօթէր ու կը գործէր, կը գործէր ու կ'աղօթէր։ Ճիւղի որ ցորեկ է, զիս խրկողին կամքը պիտի ընեմք կ'ըսէր։ Թիւ եւ գիշեր կ'աշխատէր։ Առջեւն բացած էր գործունէութեան ասպարէզ մը որուն վախճանն չէր երեւեր։ Ուր որ կ'երթար՝ օրհնութիւն կ'ըլ-

լար։ Երբ ուշադրութեամբ իր կենսագրութիւնը կը կարդանք, կը զմայլինք։ Անթիւ բազմութիւններ կերակրեց քիչ հացերով, անդամալոյծին վրայ աստուածային կարողութիւնն յայտնեց։ Հոս կոյրերուն աչքերը բացաւ, հոն հրամայեց չար ոգւոյն որ մարդէն ելլէ։ Ասդին չորս օրուան մեղած Ղազարոսին անմահ հոգւոյն մեղէն պատեանին կը կանչէ որ դուրս գայ։ անդին դադարէ կը դալի որ պատանին ելլէ։ Աստ բորոտը կը մաքրէ անտանելի ախտէն, անդ երեսունեւութ տարեկան հիւանդին մահիճը վերցնելու հրաման կ'ընէ։ Մերթ կ'առանձնանայ Հօր Աստուծոյ հետ խօսելու եւ մերթ ծովերու վրայ քալելով իւր զօրութիւնն ու իշխանութիւնն կը յայտնէ։ Կը խօսի եւ ահա կատարեալ խաղաղութիւն կ'ըլլայ։ Հիւանդներ բժշկեց, մարմիններ կերակրեց, կենաց խօսքեր հաղորդեց ամէն ուրեք եւ ամէն ժամանակ հրապարակաւ եւ առանձին։ Օրհնեց մեծեր ու պղտիկներ, սիրեց աղքատներ ու հարուստներ։ Սիրեց բարեկամներ ու թշնամիներ։ Աղօթեց մերթ իրեն համար եւ մերթ աշակերտաց համար։ Միով բանի՛ իւր կեանքով աշխարհ շարժեց։ Օրինակ մը եղաւ մանկանց, երիտասարդաց եւ հանուր մարդկութեան։ Կեանքով ուսուցեց մարդուն կենաց նպատակը, աղօթելու կերպն ու շարժառիթը։ Այսպէս իւր կեանքով մարդոց երեւցաւ եւ մահուամբ երկինք ելաւ։

(Շարունակել)

Խարբերդ

ՍԵՆՏԱՔ Խ. ՅԱՊԱՅԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՈՃ ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ

(Շար. «Աւետարան» 23 էջէն)

Երկրորդ հանդիպում յարկաւոր։ Դիւրիմացէն ի դժուարին անցնիլ։ Դիւրիմաց են պատմութիւնք քան պատմութեանք եւ կանոնք։ Ուստի Սուրբ Գրոց ըստ ժամանակի Ա. եւ Բ. մատենանք — Ծննդոց եւ Յորայ գրքեր — են հրահանգիչ պատմութիւն եւ բանաստեղծութիւն։ Ապա կու գան ի ձեռն Մովսիսի տրուած օրէնքներ, անոնք ալ պատմութեանց հետ խառն։ Ապա կու գան աղգին ընտանի եւ խրատական պատմութիւնք, որոց կը յաջորդեն մարգարէական ճառք, խառն ընդ պատմութեան։ Ի վերջոյ կ'աւանդին Գրիստոսի եւ ի նա հաւատացնող կենսագրութիւնք՝ Աւետարանաց եւ Գործք Առաքելոց գիրքին մէջ։ Ասոնց կը յաջորդեն խրատական եւ կանոնական թղթեր, խառն ընդ պատմութեան։ Եւ այս երեք շրջանի մէջ զուգընթաց մասունք՝ զիւրիմացէն դժուարինի անցեր են։ Այն է թէ Ծննդոց եւ Յորայ պատմութիւնք են աւելի զիւրիմաց քան պատմութիւնք թագաւորաց. ասոնք ալ զիւրիւն են քան պատմութիւնք որ ի նոր կտակարանի։ Նմանապէս մովսիսական ծեսերու պատմութեանք էին զիւրիւն քան հրահանգս մարգարէից։ Ասոնք եւս էին զիւրիմաց քան զսկզբունք քրիստոնէական առաքինութեանց առաքելական թղթովք աւանդեալ։

Սուրբ Գրոց ժողովրդական ոճոյ այս յատկութիւն կ'երեւի նաեւ ի վարդապետութեան անդ։ Ասոնց զիւրիմացներ եւ զիւրեղունեւիւններն առաջ կ'աւանդին, եւ յետոյ ինչ որ դժուարին է մտաց եւ անհաճոյ սրտից։ Դարձեալ, այնու զի ընդհանուր ճշմարտութեանց փաստերն են բազմադիմի, որոց գէթ զոմանս ընդունած կ'ըլլան մարդիկ։ Ուստի Սուրբ Գրոց մէջ առաջ այնպիսիք կ'աւանդուին, յետոյ անոնցմէ հետեւելի մասնաւոր ճշմարտութիւնները։ Սուրբ

Գրոց հեղինակը այսպէս ընդհանուրէն մասնաւորի կ'իջնեն առանց տալու իրենց գրութեանց դասական կամ Արիստոտելեան կերպ, առանց խոտորելու ժողովրդական ոճէ:

Այսպէս ըրած են եւ կ'ընեն կրթիչը ժողովրդեան, զորս մասնաւոր դժկամակ կը համարին աւանդելի հրահանգը ընդունելու: Ըսենք թէ ասոնք, երբ անոնց մոլորութեանց ընդդէմ պիտի խօսին եւ տարհամոզեն, նախ ընդհանրապէս կը դուրսն աւանդեն առաքինութիւն եւ կը դարձնեն ամէն տեսակ մոլորութիւն: Ապա կ'անցնին մասնաւորի. զոր օրինակ կը ցուցնեն ողջախոհութեան օգուտները եւ բղջախոհութեան չարիքներ: Ի վերջոյ որոշակի կը խրատեն, զոր օրինակ, որ թողուն արեւոյթութիւն եւ ըլլան պահեցողք: Այսպէս այս ճարտարը կը ճգնին ի միտս մտանել իմացականութեան բաց դռնէն եւ զոգուելութեամբ դրաւել սրտի ամրոցները: Այսպէս ըրաւ Նաթան մարգարէ երբ գնաց զԴաւիթ արքայ յանդիմանել վատթար մեղքերուն համար: Տես Բ Թագ. ԺԲ.:

Այսպէս եւ Սուրբ Գիրք նախ ընդհանրապէս կը ցուցնեն թէ ամէն բան Աստուած ստեղծեց եւ կը կառավարէ, ուստի լեռներ անոր ակնարկէն կը դողան եւ ծովք ցամաքին: Ապա վրայ կը բերէ թէ մարդոց հոգին եւ մարմինն ալ Տէրն է ստեղծեր. ուստի թագաւորաց սրտերն իսկ են Անոր ձեռաց մէջ: Դարձեալ, Սուրբ Գիրք նախ ընդհանրապէս կը ցուցնեն թէ Աստուած տիեզերքը կը լեցունէ, ամէն տեղ է եւ ամէն բան գիտէ: Ապա կը յայտարարեն թէ Տէրոջ աչքերն ամէն տեղ չարերն ու բարիները կը դիտեն, այնպէս որ մեր խորհուրդներն ալ անոր առջեւ բաց են: Անանկ որ այս ճշմարտութեան վրայ խորհող միտքն ինքզինք կը գտնէ անձնական լիակատար աչաց առջեւ: Որպէս կ'ըսէր Սաղմոսեագուն, «Ով Տէր, դուն գիտես իմ նստիս ու ելլելս, իմ խորհուրդներս հեռուանց կ'իմանաս: Ո՛ր երթամ քու Հոգիէդ, եւ քու երեսէդ ո՛ր փախչիմ: Թէ որ երկինքը ելլեմ, դուն հոն ես, թէ որ դժոխքը անկողինս ընեմ, ահա դուն հոն ես... Ի՞նչ ալ ձեռքդ զիս պիտի բռնէ... Մութն ալ քեզի խաւար է. հապա գիշերը ցորեկի պէս լուսաւոր կ'ըլլայ» (Սաղ. շէԹ.):

Նկատելի իմն է որ Աստուծոյ խոստումներն ալ ընդհանուրէն կը սկսին, մասնաւորի կ'իջնեն: Զի այս է կերպ անցնելու դիւրինէն ի դժուարին, այնու զի ընդհանուր ճշմարտութիւնք են դիւրիմանալի քան թէ մասնաւորը: Զոր օրինակ, Աստուած կը խոստանայ Աբրահամայ թէ այս երկիրը (Բանան) քու սերունդիդ պիտի տամ: Ապա ամ ըստ ամէն եւ դարուց ի դարս կ'որոշուի այս երկրի սահման եւ զայն ժառանգելու կերպ: Անորոշը կ'ըլլան որոշեալք: Այսպէս Աստուած նախ ընդհանուր բանիւ կը խոստանայ Աբրահամին թէ քեզ ազգաց հայր պիտի ընեմ, եւ սերունդ քո պիտի լինի անթիւ որպէս զաստեղծ երկնից: Ապա կ'իմացունէ թէ այս պիտի կատարուի սերնդեամբն Իսահակայ: Ասոր եւ որդւոյն Յակոբայ՝ այս խոստմանց ծրագիր առաւել եւս կ'որոշուի: Դարձեալ Աբրահամու նախ կը խոստացուի թէ ի ծերութեան անդ որդի մը պիտի ունենայ, ապա կ'որոշուի թէ այս պիտի լինի Սարայ կնոջմէն, որ զալ տարի Իսահակ մը պիտի աւանդայ:

Այսպէս ընդհանուրէն եւ ազատէն կը սկսին խոստումներ մարդեղութեան Քրիստոսի, եւ

ապա ի մասնաւորի կ'որոշուին ամէն երեւելի պարագայք: Այս խոստմանց ոմանք լինին Ադամ, Աբրահամ եւ Իսրայէլ նահապետաց յաջորդաբար որոշակի: Ապա կ'որոշուի թէ պիտի լինի «Որդի Դաւիթ», ապա կ'ըսէ Եսայի թէ ի կոյս մօրէ պիտի ծնանի եւ պիտի լինի սքանչելի իշխան, այլ եւ պիտի մեռնի ժողովրդեան ի վերկուութիւն: Ի վերջոյ Դանիէլ կ'իմացունէ թէ Բ. տաճարի շինութեան հրովարտակին ելլելէն 434 տարի ետքը, այն է «վաթսուներկու եօթնեակէն ետքը» Օծեալ (Իշխանը) պիտի կտրուի, բայց չէ թէ իրեն համար...: Եւ մէկ եօթնեակ մը շատերուն հետ ուխտ պիտի հաստատէ, եւ եօթնեակին մէջտեղը զոհը ու պատարագը պիտի դադրեցնէ: Զի երեք տարի յետոյ ինք պիտի լինէր զոհ ի քառութիւն մեղաց աշխարհի, եւ պատարագ ընդունելի արգարութեան Աստուծոյ: Այս կանխասաց խոստումները կը կատարուին, եւ հաւատացելոց կը ներշնչեն վստահութիւն ի վերայ ամենայն խոստմանց Աստուծոյ:

Այսպէս ընդհանուր եւ ազատ բանիւ կ'երեւին մեծութիւնը հատուցմանց՝ վարձատրութիւնը եւ պատիժը, մահ եւ կեանք յաւիտենից: Ուստի Հնգամատեանի մէջ հատուցմունք են մարմնաւոր եւ նիւթական. ըստ այսմ ապրին է յաւիտ բարեբաւտիկ երկայնակեցութիւն անձի՝ տան եւ ազգի: Մարգարէութեանց մէջ հատուցմունք երեւին առաւել տեւական եւ հոգեկան: Դանիէլ կ'իմանայ թէ «Երկրիս հոգին մէջը ընացողներուն շատերը պիտի արթննան, ոմանք յաւիտենական կենաց համար, եւ ոմանք ալ նախատանաց ու յաւիտենական անարգանաց համար: Եւ իմաստունները երկնից հաստատութեանը լոյսին պէս, ու անոնք որ շատերը արգարութեան կ'առաջնորդեն՝ աստղերուն պէս պիտի փայլին յաւիտենա յաւիտենից» (Դան. ԺԲ. 2, 3): Ապա կեանքն ու անմահութիւնն ի լոյս կու գան Աւետարանով:

Այսպէս ի Սուրբ Գիրք մառախապատ կը սկսի Աստուծոյ դիմաց կամ անձի բաղմաւորութիւն (Երրորդութիւն): Հնգամատեանի մէջ միաստուածութեան պայծառ լուսոյն մէջ կ'երեւի եւ բաղմաւորութիւն ինչ անձի: Զոր օրինակ, կ'ըսէ. «Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը ստեղծեց» բայց կը յաւելու. «Եւ Աստուծոյ Հոգին ջուրերուն վրայ կը շարժէր»: Անդ կը կարգանք թէ «Ըսաւ Աստուած, Մեր պատկերին ու մեր նմանութեանը պէս մարդ ընենք»: Այս ստեղծողը օր մ'ալ կ'ըսէ, «Եկէք իշնենք եւ անոնց լեզուն խոսնակենք» յաշտարակաշինութեան անդ: Ապա կը տեսնենք որ «Տէրոջը Հրեշտակը» կ'երեւի Աբրահամայ երբ զորդին պիտի գոհէր. Նա կ'ըսէ ասոր, «Տղուն ձեռք մի դպցնեմ... գիտցայ որ Աստուծոյ կը վախնայ»: Աբրահամ զայն տեղ կ'անուանէ «Ենովայիւն» Աստուածախնամ: Այս Հրեշտակն ապա ըստ Եսայիայ կ'ըլլայ՝ ուխտին Հրեշտակը, որ է սքանչելի հզօր Աստուած, Հայր յաւիտենականութեան: Որ եւ կ'աւետէ ժողովրդեան, «Աս բաներն եղած ժամանակէն ի վեր ես հոն եմ [ո՛չ թէ էի]. ու հիմա Զիս Տէր Ենովան եւ Անոր Հոգին խրկեց»: Այս «առաքեալն ի Հօրէ» Նոր Կտակարանի մէջ կը յայտնուի թէ «Սկիզբէն էր Բանը, ու Բանը Աստուծոյ քովն էր, եւ Բանը Աստուած էր»: Որ սակայն մարմին առաւ ու մարդոց հետ ընակեցաւ եւ իր ընտելոց ըսաւ. «Երբեք եւ Միութեամբ ձեզի կը խրկեմ»: «Երբ որ

Միութեամբ ձեզի՝ որ ես Հօրմէն ձեզի պիտի խրկեմ, ան ճշմարտութեան Հոգին, որ Հօրմէն կ'ելլէ, անկա ինծի համար պիտի վկայէ»: Ապա պատուիրեց առաքելոց. «Բոլոր ազգերն աշակերտեցէք, մկրտեցէք զանոնք յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ»: Այսպէս առաքեալք տեսան այն մի Աստուծոյ մէջ՝ երեք դէմքեր — Հայր՝ Որդի եւ Սուրբ Հոգի: Տեսան անոնց յատուկ գործեր ի վերկուութեան մարդոց՝ ընտելոց, որոց Պետրոս կը գրէ, «Ընտրուած Հօր Աստուծոյ կանխագիտութեան համեմատ Հոգիին սրբացնելով... Յիսուս Քրիստոսի արեանը սրսկուելուն համար»: Ապա Պողոս կը մաղթէ Կորնթացոց համար. «Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը՝ եւ Աստուծոյ սէրը, եւ Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդութիւնը ձեր հետն ըլլայ»: Ահա խորհուրդ անհաս մտաց:

Այսպէս Սուրբ Գրք մատենաք գիւրին վարդապետութենէ կ'անցնին ի դժուարիմացն, հասանելիէն յանհասանելին: Եւ այսպիսի աստիճանօք անցումն ազատէն ի լոյս է յարմար տկար մտաց աշխարհի: Զի միտք նման են տկար կամ անտաւոր աչաց, որ չկրնար մէկէն տեսնել շողորդուն լոյսն առեւու: Ապաքէն մեղաւոր են մարդիկ եւ անտաւոր նոցա սիրտք, չեն կրնար մէկէն տեսնել Արեգակն արգարութեան, որ է նոյն ինքն ճշմարտութիւն եւ կեանք: Զոր օրինակ, եթէ Երրորդութեան վերաբերեալ բանք, որ կան ի Նոր Կտակարանի, գրուէին Հնգամատեանի մէջ, ո՛չ ապաքէն խակամիտ ժողովուրդ եւ նիւթապաշտ աշխարհ պիտի խորասուզէր խօլ կռապաշտութեան մէջ: Այս պիտի լինէր մանուկ աշխարհի եւ ժողովրդեան՝ կաթէն առաջ տալ հաստատուն կերակուր, որ կը մնայ անմարսելի եւ կը պատճառէ մինչ իսկ մահ: Բնութեան իմաստուն հեղինակը, որ եւ է Սուրբ Գրք հեղինակ, չէր երբեք ընտրեր այսպիսի անբնական մեթոտ: Ուստի Սուրբ Գրք ճշմարտութիւն աւանդելու կերպն է դիւրինէն անցնել դժուարին: Տես եւ Յով. Ժ. 2, 12, Ա. Կոր. Գ. 2, Եբր. Ե. 12, Գաղ. Գ. 1-5:

(Շարունակելէ)

Նիկոմիդիա Ա. Մ. Ի. Ե. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ.

ՆՈՒՐԱՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՆՊԱՍ ՖԱԳԻՆԻ, ՀԱՄԱՅՆՔ ԲԵՆԻՍԻ, ՈՐՏՈՒՆԻ ԵՒ ԹԵԼԻ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՅ

Դեկտ. 3, 1895 մինչեւ մայիս 13, 1896

Խարքերի Գոյնճին. աստուածաբան

Նախկին ծիւղը	246
Խարքեր, Կանանց Ընկ.	100
« Արեւելեան եկեղեցի	90
« Յակոբ Սահակեան	246
Կիւրինի Ժողովուրդ	162
Կիւրին, Կարապետ Եաղլեան	108
Ուրֆայի Ժողովուրդ	246
Իզմիրի «	256
Հոգի, Պատ. Ա. Թոփուզեան	10
Դաւիթ, Պարսկաստան	237
Վերջին տեղեկագրին հրատարակումէն ետքը նպաստներ ընդունուած կրնան ըլլալ, բայց դժբախտաբար զանոնք մի առ մի նշանակելու միջոցները կը պակսին մեզի:	
Կը տեսնուի թէ նպաստները նուազած են բնականապէս, բայց կը յուսանք որ կարողութեան տէր բոլոր անձինք յիշեն այս բաղմաւարօր գործը: Բաղմաւորութիւնը անօթի են կենաց հացին: Սկսած են տեսնել թէ յիմարութիւն է լոկ այս աշխարհի համար ապրիլ եւ թէ անհրաժեշտ է դանձ դիպել երկինքը:	

Հ. Ն. ՊԱՐԵՂՄ Դանշապետ

Սովորական աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 8ին, Պայպլը Հաւուսի մատարան մէջ:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յունիս 1 ըստ Յուն. եւ յունիս 13 ըստ Լատ. 1896

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաշտօնական տեղեկագիրը կը ծանուցանէ թէ Մոսքուայի աղետին զոհ դացողներուն թիւն է 3,876 բացի 4,000 հոգիէն որ թեթեւակի կամ ծանրապէս վիրաւորուած են։ Հաւանորէն ապահով է ենթադրել թէ կեանքի ամբողջ կորուստը 3,000է պակաս պիտի չըլլայ։ Աղետին պատճառն էր պարտուպատշաճ նախահոգութեան չգոյութիւնը։ Ծանուցուած էր որ նուէրներուն բաշխումը տեղի պիտի ունենար ժամը 10ին (կէսօրէն երկու ժամ առաջ) եւ ինքզինքն պահակազօրաց հրամայուեցաւ ժամը 8ին պատրաստ ըլլալ։ Բայց այդ ժամէն շատ առաջ անհամբեր, անզուսպ եւ անկարգ ամբոխ մը ծածկեց հրապարակը, ուր ամէն ոք կը ճգնէր առաջ անցնել նուէրներուն մասնակցելու համար։ Տաղաւարներն ուր նուէրները պիտի բաշխուէին՝ այնպէս տեղաւորուած էին որ բազմութիւնը կարգ մը եռանկիւնի հատուածներու բաժնուած էր։ Ասոնց իւրաքանչիւրին սուր ծայրը կ'երթար կը յանգէր տաղաւարի մը, այնպէս որ եռանկեան այդ ծայրին վրայ եղած ճնշումը անեղ էր։ Բաց աստի, տաղաւարներուն առջեւի կողմը, իբր քսան եարտա հեռուն, խրամ մը կար իբր չորս ոտք խորութեամբ, մնացորդ մը հին բանակետի։ Անոր մէկ քանի մասերն աւելի եւս խորցուած էին աւաղ հանելու նպատակաւ։ Այդ խրամը լեցուեցաւ ոգի ի բոլին ազատիլ ճգնող անձերով քանի որ ետեւի ամբոխը յառաջ կը խուժէր անդիմադրելի ուժով։ Խաղախները եւ ոստիկանները այդ ճնշումը կասեցնելու կարողութիւն չունէին։ Ութ ոստիկաններ հեղձամահ եղան այդ տագնապին մէջ, եւ երբ ինքզինքն անխառնեցան փորձանքին առջեւ անել իրենց մտրակները գործածելով ամբոխին երկու կողմերը, իրենցմէ երկուքը ձիերէն վար քաշկրտուեցան եւ սպաննուեցան։ Վիթթորիա թագուհին իր խորին ցաւակցութիւնն յայտնեց Ջարին։ Նոյնպէս ըրին նաեւ Եւրոպայի բոլոր թագակիր վեհապետները։

Յունիս 3ին Ջարը Մոսքուայէ գնաց աղօթել Լորա Սթ. Սերկիսի ուխտատեղին, Ռուսիոյ բազմաթիւ ուխտատեղիներուն ամենէն նուիրականը։ Հոն տարուէ տարի կ'երթան բիւրաւոր ուխտաւորներ ոռուս պետութեան ամէն կողմերէն։ Առ նուազն 900 տարիէ ի վեր Ջարերուն սովորութիւնն եղած է աղօթք ընել հոն ամէն հանդիսաւոր մեծ առթիւ։ Յունիս 4ին Ջարը եւ Ջարուհին գացին Մոսքուայի քաղաքապետարանը, ուր քաղաքապետը բարի գալուտեան ուղերձ մը խօսեցաւ եւ 300 մանչ եւ 300 աղջիկ մէկտեղ երգեցին Նոյնի վեհափառութեան։ Յունիս 6ին, Ջարուհւոյն ծննդեան տարեդարձին օրը, Ջարը եւ Ջարուհին ներկայ եղան 30,000 զինուորաց զօրահանդէսի մը, որոնց կը հրամայէր մեծ-դուքս Վլատիմիր։ Յաջորդ օրը, կիրակի, Նոյնի վեհափառութիւնը մեկնեցան Մոսքուայէ։

Երկուշաբթի Պրանսա իր ամենէն նշանաւոր քաղաքացիներէն մին կորսնցուց յանձին Մ. Ժիւլ Սիմոնի, որ մեռաւ 82 տարեկան։ Հանգուցեալը բարձրագոյն յաջողութեան հասաւ թէ՛ իբրեւ հեղինակ, թէ՛ իբրեւ քաղաքագետ։ 1839ին Վիթթոր Բուզէնի յաջորդեց իբրեւ փոխօգնական

ուսուցիչ Փարիզի համալսարանին եւ տասներկու տարի գիտական փայլուն ընթացք մը կատարեց։ Քաղաքականութեամբ զբաղելէն ի վեր եղած էր ամենէն իմաստուն եւ ամենէն ապահով առաջնորդներէն մին եւ քիչ մը ժամանակ նախարարապետի պաշտօն վարեց։ Իր հրատարակութիւնները բազմաթիւ են։ Վիլիէլմ կայսրը, երբ իմացաւ այս ծերունի քաղաքագէտին մահը, վշտակցական հեռագիր մը ղրկեց Մ. Ֆոռ նախագահին։

Անցեալ չորեքշաբթի երեկոյ Քամիոս մարաշխտը եւ Ջոր. Պորէրօ պիտի մենամարտէին, եւ ահա Մատրիտի ընդհանուր հրամանատարը Պատերազմական նախարարին հրամանաւ մենամարտին տեղը հասաւ եւ երկու զօրավարներուն հրամայեց իրենց տունները դառնալ եւ դերագոյն հրամանաց սպասել։ Մենամարտի շարժառիթն եղած էր Ջոր. Պորէրօյի կողմէ Գամիոս մարաշխտի ղրկուած նախատական նամակ մը զոր ետ առնել մերժած էր Ջոր. Պորէրօ։ Կ'ըսուի թէ խնամակալ Թագուհին շատ ցաւեցաւ այդ դէպքին համար, եւ նախարարապետը վստահացուց զայն թէ կառավարութիւնն հաստատ որոշած է արգելել այդ մենամարտը։ Ջոր. Պորէրօ արքայական հրամանաւ պաշտօնանկ եղաւ Ջ. զօրաբանակի հրամանատարութեան։ Կը կարծուի թէ այս երկու զօրավարները առաջին նպատակաւոր պատերազմութեամբ իրենց վէճը պիտի կարգադրեն սուրի բերանով։

Յունիս 5ին Ասմարայի մէջ սկսաւ Պարթիէրի զօրավարին դատը։ Ջօրավարը կ'ամբաստանուի թէ յարձակում հրամայած է այնպիսի պարագաներու մէջ որ անխուսափելի կ'ընէին պարտութիւնը, թէ երբ աղէտը պատահեցաւ՝ հրամանատարի պաշտօնը թողուց եւ այսպէս յառաջ բերաւ խռնակութիւն մը, եւ թէ չկրցաւ ունէ հրահանգ տալ կամ ունէ միջոց ձեռք առնել թեթեւեղութեամբ համար պարտութեան հետեւանքները։ Կ'ակնկալուի որ դատին ելքն ըլլայ զօրավարն ազատ արձակել Ալպէրթոնէ զօրավարին ժամանակէն առաջ յարձակումն սկսելը աղետին պատճառ համարելով։

Կ'ըսուի թէ իտալիա հաշտութեան առանձին դաշնագիր մը կնքած է Շօայի թագաւոր Ռաֆ Մանկաշայի հետ, եւ թէ Մէնէլիք թագաւորին հետ բանակցութիւնները կը շարունակուին Չուիցերիացի ճարտարագէտ Մ. Իլլի ձեռամբ։ Իտալիոյ նպատակն է Հապէշաստանի վրայ թեւարկութիւն հաստատել հրաժարիլ պայմանաւոր Հապէշները խոստանան ունէ օտար պետութեան պաշտպանութիւնը չընդունիլ։

Թէեւ իտալական նախարարութիւնը երեք քուէի փոքրիկ մեծամասնութեամբ պրծաւ պարտութենէ մը, պատճառը իր բարեկամներէն շատերուն խորհրդարանէ բացակայ ըլլալն էր։ Լեցուն ժողովի մէջ նախարարութիւնը 60 քուէի մեծամասնութիւն ունի։

Յունիս 4ին եւ 8ին Փրանսական նախարարութիւնը յաղթութիւններ տարաւ Արմատական ընդդիմադիրներուն վրայ։ Արմատական երեսփոխաններն յունիս 4ին ուղեցին հասարակորդութիւնը փառաւորել։ Ոստիկանութիւնը պախարակող առաջարկ մը մատուցին որ 64ի դէմ 413 քուէով մերժուեցաւ։ Յունիս 8ին Վարչապետը եւ Ներքին գործոց նախարարը յայտարարեցին թէ կառավարութիւնն հակառակ է հասարակորդականութեան եւ հաւաքականութեան,

եւ Երեսփ. Ժողովը նախարարութեան վրայ վստահութիւն յայտնեց 238ի դէմ 318 քուէով։

Թրանսվալի բանտարկեալները որ արձակուեցան՝ զերծ չկացուցուեցան պահանջուած տուգանքներն հատուցանելու պարտականութենէն։ Աքսորի վճիռը պիտի չգործադրուի անոնց նկատմամբ որ կը խոստանան Հանրապետութեան քաղաքական գործերուն երբեք չխառնուիլ։ Փէլ Մէլ Կալէր կը ծանուցանէ թէ չորս պարագլուխներն ալ արձակուած են ինչ ինչ պայմաններով։ Հաւանական է այս, վասն զի կը ծանուցուի թէ հանքային թուղթերու գիներն յանկարծ բարձրացած են։

Փարիզի անգղիական դեսպան Լորտ Տրֆըրին, որ քիչ ատենէն բոլորովին պիտի քաշուի հանրային կեանքէն, ճառ մը խօսեցաւ Փարիզի անգղիական առեւտրական սենեակին մէջ։ Փարիզեան եւ լոնտոնեան թերթեր միաբան կը գովեն զայն իբրեւ բարի զգացմամբ եւ լաւ ճաշակաւ զեղուն ճառ մը։ Դեսպանը նմանցուց զիւնազիտութիւնը նուրբ թելի մը որ կը ծառայէ իբրեւ իրական շանթարգել։ Այս թելին գոյութեան շնորհիւ է որ, ըսաւ, թէեւ չլիւմ եւ նախանձաբեկութիւններ տեղի ունեցան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, սակայն թշնամական բախումներ չպատահեցան երեք քառորդ դարէ ի վեր։

Աւստրիական եւ հունգարական կառավարութիւնները ծրագրեր մատուցին որով կ'ուզուի շաքարի արտադրիչներուն շնորհուած կառավարական նպաստներու բարձրագոյն համագումարը 3 միլիոն ֆիւրինէ 9 միլիոնի հանել տարին, որպէս զի շաքարի արտադրիչները կ'արեւմտեան շաքար արտածել, քանի որ Գերմանիա կրկնապատկած է իր նպաստները որ յատկացուած են շաքարի արտածութեան։

Երկու մասնակի ընտրութեանց մէջ որ անցեալ շաբթու տեղի ունեցան յԱնգղիա՝ Ազատականներն յաջողեցան երեսփոխանական երկու աթոռ կորզել կառավարութենէն։

Մուղաֆֆէր էտ Տին Շահը հանդիսաւոր թափօրով Թէհրան մտաւ կիրակի եւ անմիջապէս գնաց իր հանգուցեալ հօրը, Նասրէտին Շահին, դամբարանը ուր եւ աղօթեց։ Նոյն օր տեղի ունեցաւ իր յաջորդութեան յատուկ արարողութիւնը։ Կը յիշուի թէ արդէն իր գահակալութիւնն հռչակուած էր Դաւրէթի մէջ։

Փրանսայի Արտաքին գործոց նախարար Մ. Հանոթօ, Մատակաւոր կղզին իբրեւ Փրանսական գաղթականութիւն հռչակելու առաջարկը քննող երեսփոխանական յանձնաժողովին խօսելով, ըսաւ թէ թեւարկութեան քաղաքականութիւնը գործադրելու դժուարութիւններ կային, վասն զի անգղիական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները կը համարէին թէ, որովհետեւ կղզին Փրանսայի կողմէ իւրացուցուած չէր, այդ երկու կառավարութիւններուն եւ Մատակաւոր թագուհւոյն միջեւ կնքուած դաշնագրերը տակաւին զօրութիւն ունին։ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը ծանոյց թէ առարկութիւն պիտի չընէ այդ կղզոյն Ֆրանսայի կողմէ իւրացուցելուն։

Աւստրիա-Հունգարիոյ Արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսը, աւստրեան պատուիրակութեան խօսելով, ըսաւ թէ տէրութեանց համաձայնութիւնը որ վերագրելի է Աւստրիա-Հունգարիոյ նախաձեռնութեան՝ հրդեհի մը առջեւ առաւ։

Աւստրիա-Հունգարիա ընդարձակման կամ երկրային ծաւալման քաղաքականութեան հետեւող չէ։ Գոհ է իր ունեցած երկիրներէն։ Դիրքը զոր Ռուսիա վերջերս բռնեց՝ զօրացուց Աւստրիա-Հունգարիոյ վստահութիւնը, եւ ցորչալի Ռուսիա շարունակէ այդ ուղղութեամբ՝ կրնայ ապահով ըլլալ Աւստրիա-Հունգարիոյ հաւատարիմ աջակցութեան վրայ։ Գերմանիոյ հետ Աւստրիա-Հունգարիոյ յարաբերութիւնները երբեք այժմեանէն աւելի լաւ չեն եղած եւ երբեակ Զինակցութեան տկարացման վերաբերեալ բոլոր զրոյցներն անհիմն են։ Իստալիոյ հետ ալ Աւստրիա-Հունգարիոյ յարաբերութիւններն ընտրի վիճակի մէջ են, ինչպէս նաեւ միւս պետութիւններուն հետ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ Սէլաւիլքի արարողութենէն ետքը ֆրանսական զեւպան Մ. Գանսկոն եւ պապին նուիրակ Տ. Պոնէթի յաջորդաբար պատիւ ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

—Ելեւմտական նախարարի խորհրդական Բէֆֆիգ պէյ Գասթէմուրի կուսակալ անուանուեցաւ։

—Տէպրէի կառավարիչ Էտիպ փաշա Շքոտրայի կուսակալ կարգուեցաւ։

—Մալաթիոյ պահեստի զօրքերն արձակելու հրաման ելաւ։

—Կ. պոլիս ժամանող անձանց անցագրերը քննելու նոր կանոնագիր մը պատրաստուեցաւ եւ նախարարաց խորհրդին կողմէ ընդունուելով Պետական խորհուրդին ղըրկուեցաւ։ Ըստ այդ կանոնագրին, նոր անցագրատուն մը պիտի հաստատուի, ուր պիտի արձանագրուին բոլոր անցագրերը եւ ուր մէկ դահկան պիտի վճարուի իբրեւ արձանագրութեան տուրք։

—Իրենց պաշտօնավարութեան միջոցին մեծնող առողջապահական պաշտօնեաներուն այսուհետեւ նոյն սկզբամբ պիտի նայուի, որով կը նայուի քաղաքային այն պաշտօնեաներուն որոնք իրենց պաշտօնը կատարելու միջոցին արկածով կը մեռնին։ Այսինքն հանդուտեան թոշակի արժանանալու չափ ժամանակ պաշտօնավարած ըլլալն թէ չըլլան, իրենց ընտանիքները պիտի ընդունին հանգստեան թոշակ մը, որ հաւասար պիտի ըլլայ մեռած պաշտօնէին ստացած թոշակին մէկ չորրորդին։

—Անատոլիոյ կայս. նահանգներու ընդհանուր քննիչ Շաքիր փաշա Էրզրումի մէջ կազմած է յանձնաժողով մը որուն պաշտօնն է ուսումնասիրել կառավարութեան վարչային, դատական եւ այլ ճիւղերուն մէջ մոլծանելի փոփոխութիւնները։ Այդ յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած բարենորոգումներու ծրագիր մը Բ. Դրան մատուցուած եւ քննուելու համար Պետական խորհրդոյ յղուած է։

—Ընտրելիներու ցանկ մը պատրաստուած է որմէ պիտի ընտրուին Էտիպի նահանգին մէջ կազմելի նահանգային նոր խորհուրդին անդամները։ Այդ խորհուրդը պիտի բաղկանայ երեք մահմետական եւ երեք ոչ-մահմետական անդամներէ։

—Անատոլիոյ նահանգաց քննիչ յանձնաժողովին անդամներէն ոմանք քանի մը շաբաթներէ ի վեր խարբերէին։ Ասոնց հրամայուեցաւ որ դեռ քիչ մը առեն ալ մնան որպէս զի այդ նահանգին վիճակին վրայ իրենց դիտողութիւններն ամբողջացնեն։

—Անատոլիոյ կարօտեալներուն նպաստամտոյց բարձր յանձնաժողովն այս շաբաթու հրատարակեց իր հանգանակութեանց առաջին ցուցակը, որմէ կը տեսնուի թէ կարօտեալներու համար հաւաքուած է 4,670 դահ. եւ մզկիթներու եւ մահմետական աղօթատեղիներու վերաշինութեան համար 7,070 դահ.։ Երկրորդ ցուցակէն որ երեքշաբթի հրատարակուեցաւ՝ կը տեսնուի թէ այդ գումարները բարձրացած են կարօտեալներու համար 26,170ի եւ վերաշինութեան համար 31,020ի։

—Պատերազմական նախարարութիւնը Սիւրիոյ հեծելազօրաց համար ձի գնեց, իւրաքանչիւրն իբր 13 ոսկիի։

—Մայրաքաղաքիս մէջ կառուցուած Ա. չիքթիներու դպրոցը անբաւական է ներկայացող աշակերտներն ընդունելու, ուստի ձեռնարկուեցաւ ընդարձակել զայն՝ անոր կից ուրիշ չէնք մը շինելով։

—Երեքշաբթի Մախսուսէի ընկերութեան երեք շոգինաւեր մայրաքաղաքէս Կրետէ ուղեւորեցան։

—Ժամանակէ մը ի վեր ձեռնարկուած էր Իզմիրի նորակառոյց Համիտիյէ բերդերուն շինութեան։ Հիմա այդ գործն աւարտեց է եւ ճարտարագէտները ճարտանէլ դացեր են հսկելու համար Կէլիպոլուի ետեւի կողմը գտնուած Պուլայիի պաշտպանողական գիծը ամրացնելու գործին։

—Իզմիրի առեւտրական սենեակը կ'աշխատէր վաճառականներն համոզել որ առեւտուրի ամէն ճիւղի մէջ կ'ընեն միօրինակ գրութիւն մը եւ ոսկիի միօրինակ գին մը ընդունին։ Առ այժմ հանրութիւնը շատ կը նեղուի առեւտուրի մէջ ընդունուած չափերուն տարբեր տարբեր ըլլալուն համար։ Զոր օրինակ, չամիչի կենդանարը 44 քաշ է եւ թուղի կենդանարը 43 քաշ։ Ա. փիոնը կ'ընդունի (չէ+) կը ծախուի։ Մէծիտիյէն 20½ դահկանի կ'առնուի դարիի առեւտուրին մէջ, 23 դահ. եւ 13 փարայի՝ չամիչի առեւտուրին մէջ եւ 25 դահ. թուղի առեւտուրին մէջ, մինչ ցորենի վաճառականները 33 դահ. տեղ կ'ընդունին զայն։ Գետ առեւտրական սենեակին ջանքերը ապարդիւն կը մնան, վասն զի կարգ մը մեծ վաճառականներ հին գրութիւնը կը նախընտրեն հակառակ իր կնճռոտութեան եւ այն անպատեհութիւններուն զորս կը պատճառէ հասարակ ժողովրդին։

—Մոնթէնէկոյի իշխանը Բ. Դրան ծանոյց թէ իր որդիներէն մէկուն հիւանդութեան պատճառաւ պիտի յապաղէ իր Կ. պոլիս գալը։

—Ռուսիոյ գահաժառանգ Կէսրկէյ մեծգուրը շաբաթ օր Վոսիորէ անցաւ Զարնիչա արքայանաւով։ Կ'ուղեւորի դէպ ի Սէվասթոփոլ։ Վոսիորէ անցնելու միջոցին մեծգուրը նաւուն վերնայարկին վրայ կեցաւ երկար ժամանակ, տեսարանին զեղեցկութեան վրայ սքանչանալով։

—Երկուշաբթի Յունաստանի Օլկա թահուհին Վոսիորէ անցաւ Սֆաթիէի արքայանաւով։ Ռուսիայէ կը վերադառնար Աթէնք երթալու։

—Աւստրիական զեւպանատունը Պէօյիւք-տէրէի աւստրիական ամարանոցը փոխադրուեցաւ։

—Երեքշաբթի ֆրանսական, գերմանական եւ իտալական զեւպանները եւ անգլիական եւ ուսական գործակալները այցելութիւն տուին Աւստրիոյ զեւպանին Պէօյիւք-տէրէ եւ քիչ մը խօսակցեցան։

—Պելճիական զեւպան Մ. Նէյթ, որ ժամանակէ մը ի վեր բացակայ էր արձակուրդով, շաբաթ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Սիւրիոյ նահանգին ոստիկան զինուորութեան պետ խուսէվ փաշա երկրորդ կարգի Մէծիտիյէ պատուանշան ստացաւ։

—Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը եւ Անատոլիոյ երկաթուղեաց ընկերութիւնը համաձայնեցան Ատարազար քաղաքը մասնաճիւղով մը միացնելու համար երկաթուղեաց գծին հետ, եւ շինութեան պայմանագիրը կնքուելով յիշեալ ընկերութեան յանձնուեցաւ։

—Անատոլիոյ երկաթուղեաց Ագչէի-Գոնեա ճիւղին վերջին հատուածին շինութիւնը գրեթէ աւարտած է։ Այդ հատուածին քննութեան եւ առժամայ ընդունելութեան գործողութիւնը կատարելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ եւ քիչ ատենէն ճամբայ պիտի ելլէ։ Յետոյ այդ հատուածը որ Ըլլընէ կ'երթայ մինչեւ Գոնեա՝ պիտի բացուի եւ կառախումբեր պիտի բանին անոր վրայ։

—Նաւերը քարափանց քով կեցնելու խնդիրը քննուեցաւ այդ նպատակաւ կազմուած մասնաժողովին մէջ եւ համաձայնութիւն մը դոյացաւ։ Քարափանց տուրքերու խնդիրը դեռ կը քննուի մասնաժողովին մէջ։

—Յունիս 30ին Լոնտոնի մէջ տեղի պիտի ունենայ Օսմ. Պանքայի բաժնետէրերուն տարեկան ընդհանուր ժողովը։ Այս տարի շահաբաժինն հաւանօրէն 13 առ հարիւր պիտի ըլլայ հակառակ մեծ դժուարութիւններուն զորս յիշեալ դրամատունը կրեց տարւոյն մէկ մասին մէջ։

—Զորքշաբթի աւստրիական, ֆրանսական, իտալական, գերմանական, ուսական եւ անգլիական զեւպանատանց առաջին թարգմանները Բ. Դուռը գացին յայցելութիւն Արտաքին գործոց նախարարին։ Թէվ-Ֆիգ փաշա այդ միջոցին նախարարաց ժողովին մէջ կը գտնուէր, բայց ելաւ եւ ընդունեց իր այցելուները։

—Կէլիւ լրագիրն հրատարակեց կայս. այն հրովարտելը որով Ապուլլան փաշա Կրետէի կուսակալ եւ զինուորական հրամանատար կը հռչակուի։

Նոյն լրագիրն մէջ պաշտօնական զեկոյց մը կայ Հանայի բնակիչներուն ուղղեալ, որ կը ծանուցանէ թէ միջոցներ ձեռք առնուած են ամէն նոր խռովութեանց առջեւ առնելու համար այդ քաղաքին մէջ, եւ բոլոր ժողովրդեան կը պատուիրէ իրենց սովորական գործերով զբաղիլ եւ կ'իմացնէ թէ քաղաքին եւ շրջակայից մէջ ոեւէ պատրուակաւ հրադէն արձակողներն իբրեւ շարագործ պիտի պատժուին։ Դարձեալ, կը յաւելու թէ կղզւոյն միւս մասերուն մէջ անգործութիւնը վերահաստատուել տնօրինութիւններն ընդ հուպ արդիւնաւոր պիտի ըլլան, ուստի եւ ոչ ոք անձկութեան մէջ ըլլալու է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ			
Յունիս 1/13, 1896			
Գոնսոլիտէ		22 50	
Բուժելի երկաթուղի		110 75	
Թահիլիւթ ք Օսմանիյէ		89	
ԴՐԱՄԱ, ՕՍՄ. ՈՍԿԻՆ 100Է			
Մէծիտիյէ	108 22	Ռուսիոյ բող	90
Մէթալք	97 30	Նարմէն	87 20
Պէշիք	103 20	Գրեմից	51 40
Ալթըրք	103	Անգլ. ոսկի	110 5
Մանր արծաթ	103 30	Մանթիթ թղթ	8 50

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՊԱ ՊՅՈՒՅԱՆ
Ֆինանսներու երկրորդ, Ամերիկացի Խան